AH 197

2026Z18388

Antwoord van minister Heerma (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 1 oktober 2026)

1. **Heeft u kennisgenomen van bovenstaande artikelen? [1][2]**

Ik heb kennisgenomen van beide artikelen.

2. **Hoe oordeelt u over het bericht dat een bureau, dat kandidaat-wethouders voor de gemeente Best, een kandidaat-wethouder bevroeg over zijn leeftijd en dit als risico in de rapportage opnam?**

3. **Hoe oordeelt u over het bericht dat de leeftijd van de kandidaat-wethouder als aandachtspunt werd aangemerkt?**

Antwoord op vraag 2 en 3:

Het voornaamste doel van de risicoanalyse is inzicht verkrijgen in mogelijke risico's en kwetsbaarheden met betrekking tot de bestuurlijke integriteit van een kandidaat-bestuurder. Daarnaast is de risicoanalyse bedoeld om het risicobewustzijn van de kandidaat te stimuleren. Op dit moment is er nog geen wettelijke regeling ten aanzien van de risicoanalyse integriteit voor kandidaat-wethouders. Dat betekent ook dat er op dit moment nog geen wettelijke inkadering is van waar de risicoanalyse wel en niet over kan gaan. Het is daarmee op dit moment aan de gemeentebesturen zelf om te organiseren of en op welke manier zij uitvoering geven aan een (vorm van) risicoanalyse integriteit. Veelal is in een lokale gedragscode of verordening geregeld hoe de risicoanalyse plaatsvindt.

Momenteel is een wetsvoorstel aanhangig dat de uitvoering van de risicoanalyse en de normen waarop deze ziet afbakent. Het voorstel regelt aan welke wettelijke normen kan worden getoetst. Daarbij kunnen ook normen uit de lokale gedragscode of verordening worden betrokken die zien op de bestuurlijke integriteit, als de gemeenteraad dat van tevoren expliciet heeft bepaald. Leeftijd en gezondheid betreffen zaken die op zichzelf niet zien op de bestuurlijke integriteit. Ze maken dus geen deel uit van het wetsvoorstel. Ik acht het met het oog op de voorliggende wetgeving onwaarschijnlijk dat leeftijd een rol zal spelen in de risicoanalyse als deze gestandaardiseerd is.

---

[1] ED, 4 september 2026, 'Leeftijdsdiscriminatie mag niet, maar bureau ziet risico in leeftijd wethouderskandidaat (83) in Best', (www.ed.nl/best/leeftijdsdiscriminatie-mag-niet-maar-bureau-ziet-risico-in-leeftijd wethouderskandidaat-83-inbest~ a96808a2/)

[2] ED, 8 september 2026, 'Minister: gemeente Best ging over de schreef bij screening 83-jarige kandidaatwethouder', (www.ed.nl/best/minister-gemeente-best-ging-over-de-schreef-bij-screening-83-jarige kandidaatwethouder~a84906d2/)

Hoewel op dit moment dus wettelijk nog geen beperking wordt gesteld aan waar de risicoanalyse op ziet, zou ik wel de oproep willen doen ook nu al in lijn met het genoemde wetsvoorstel te handelen en bij de uitvoering van de risicoanalyse integriteit alleen te toetsen aan de in het wetsvoorstel genoemde normen.

4. **Wat heeft in uw optiek leeftijd te maken met bestuurlijke integriteit?**

Niets.

5. **Wat heeft in uw optiek leeftijd te maken met iemands capaciteiten?**

In het door BZK beschikbaar gestelde ‘handboek integriteit voor politieke ambtsdragers van decentrale overheden[3]’ en de bijbehorende modelvragenlijst voor screening van kandidaat bestuurders wordt leeftijd niet benoemd. Wel is er in deze vragenlijst een algemene vraag opgenomen of er iets speelt in het persoonlijke leven van de kandidaat wat de beschikbaarheid voor het ambt mogelijk (tijdelijk) kan verminderen. Het betekent dus niet dat specifieke omstandigheden van een kandidaat geen enkel onderdeel kunnen maken van een goed gesprek over geschiktheid voor het vervullen van een bepaalde rol. De geschiktheid voor de functie betreft echter geen onderdeel van de risicoanalyse bij het wetsvoorstel, die is enkel gericht op de bestuurlijke integriteit.

6. **Hoe oordeelt u over het bericht dat de burgemeester van Best de rapportage op deze manier accepteerde?**

Omdat er op dit moment nog geen wettelijke regeling van de risicoanalyse is voor kandidaat-wethouders, is het aan een betreffende gemeente om zelf te organiseren of en op welke manier zij uitvoering geeft aan een (vorm van) risicoanalyse integriteit. Daarbij vertrouw ik erop dat de burgemeester haar verantwoordelijkheid bij de risicoanalyse integriteit op een zorgvuldige wijze heeft uitgeoefend. Het is in algemene zin primair aan de gemeenteraad om het handelen van een burgemeester te controleren.

Overigens is het goed om te vermelden dat de burgemeester in het aanhangige wetsvoorstel de verantwoordelijkheid krijgt om erop toe te zien dat de risicoanalyse integriteit wordt uitgevoerd en dat het proces daarbij deugdelijk verloopt. Dit betekent niet dat de burgemeester daarmee verantwoordelijk wordt voor de inhoudelijke uitkomsten van de risicoanalyse.

7. **Bent u het eens met de stelling dat hier sprake is van leeftijdsdiscriminatie en dat artikel 1 van de grondwet daarmee is overtreden? Kunt u uw antwoord toelichten?**

[3] Handboek integriteit voor politieke ambtsdragers van decentrale overheden p. 118-120. Te raadplegen via: https://www.politiekeambtsdragers.nl/documenten/2023/5/9/handboek-integriteit-bzk

Het is niet aan mij om in individuele casus te beoordelen of er sprake is van leeftijdsdiscriminatie. In zijn algemeenheid hecht ik er wel aan om het wettelijk kader te schetsen. Artikel 1 van de Grondwet verbiedt discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap, seksuele gerichtheid of op welke grond dan ook. Het verbod van discriminatie op welke grond dan ook ziet onder meer op leeftijdsdiscriminatie.

Gelet op dit grondwettelijke kader heb ik in het bovengenoemde aanhangige wetsvoorstel expliciet willen maken dat de risicoanalyse ziet op de bestuurlijke integriteit van een kandidaat. Onder het wetsvoorstel wordt slechts aan de normen getoetst die gerelateerd zijn aan bestuurlijke integriteit. Zoals ik in vraag 2 aangaf, betreffen leeftijd en gezondheid zaken die op zichzelf niet zien op de bestuurlijke integriteit en het lijkt mij dan ook onwaarschijnlijk dat dit aan deze wettelijke normen kan worden gerelateerd.

8. Hoe oordeelt u over de stelling dat het doel van een dergelijk onderzoek het bevorderen van de integriteit van het openbaar bestuur is, maar als de procedure zelf niet integer verloopt, dat het echte probleem is?

Het is belangrijk dat voorafgaand aan de benoeming van kandidaat-bestuurders een risicoanalyse integriteit plaatsvindt. Dit draagt inderdaad bij aan het bevorderen van de integriteit van het openbaar bestuur. Het helpt kandidaat-bestuurder zelf ook om inzicht te krijgen in mogelijke risico’s en kwetsbaarheden met betrekking tot hun bestuurlijke integriteit, zodat zij waar nodig beheersmaatregelen kunnen treffen. Daarmee kunnen zij mogelijk vervelende integriteitskwesties tijdens het ambt voorkomen. Uiteraard is hierbij essentieel dat de uitvoering van de risicoanalyse en het daarbij gehanteerde proces deugdelijk verloopt. Juist daarom ligt er nu een wetsvoorstel voor, waarin op een aantal belangrijke punten waarborgen zijn opgenomen voor de uitvoering van de risicoanalyse integriteit. Daarin wordt enerzijds de reikwijdte van de risicoanalyse ingekaderd door het vereiste dat alleen getoetst wordt aan wettelijke normen die zien op bestuurlijke bestuurlijke integriteit. Deze kunnen eventueel worden aangevuld door lokale integriteitsnormen uit gedragscode of verordening. Anderzijds worden ook de verantwoordelijkheden bij de uitvoering wettelijk afgebakend en zijn er bijvoorbeeld bepalingen opgenomen over de omgang met persoonsgegevens en hoor en wederhoor.

In aanvulling op het eerder genoemde wetsvoorstel heb ik – samen met de minister van Infrastructuur en Waterstaat en de koepels van decentrale overheden - een traject gestart om de kwaliteit van integriteitsonderzoeken verder te versterken. Hiertoe heeft mijn ministerie denksessies georganiseerd met betrokkenen uit het decentraal bestuur en de uitvoeringspraktijk van integriteitsonderzoeken. Ook zijn onderzoeken uitgevoerd naar welke eisen aan kwalitatief goed integriteitsonderzoek zouden kunnen worden gesteld. Voor het proces van de risicoanalyse als zodanig zijn zoals hierboven vermeld reeds in het wetsvoorstel veel belangrijke waarborgen opgenomen om de kwaliteit hiervan te borgen. Het genoemde traject ziet dan ook primair op onderzoeken naar

vermeende integriteitsschendingen tijdens het ambt door politieke ambtsdragers. Het is echter niet uitgesloten dat bepaalde zaken die uit dit traject volgen ook relevant kunnen zijn voor de uitvoering van de risicoanalyse integriteit.

9. Welke voorwaarden/eisen worden er gesteld aan wethouders die door een extern bureau gescreend worden?

Omdat er op dit moment nog geen wettelijke regeling van de risicoanalyse is voor kandidaat-wethouders, is het aan een betreffende gemeente om zelf te organiseren of en op welke manier zij uitvoering geven aan een (vorm van) risicoanalyse integriteit. Daarover zijn dus geen eenduidige uitspraken te doen.

10. Hoe uniform wordt deze screening uitgevoerd?

Er heeft in 2023 onderzoek plaatsgevonden door I&O research en DSP-groep met als doel inzicht verkrijgen in het gebruik en de effecten van risicoanalyses door gemeenten. Uit dit onderzoek blijkt dat de huidige uitvoeringspraktijk laat zien dat per gemeente verschilt hoe de uitvoering van de risicoanalyse inhoudelijk is vormgegeven. Deze verschillen zien zowel op de uitvoerder als uitvoeringspraktijk, waaronder de vorm van rapportage.[4] Meer duiding van de resultaten van dit onderzoek en de verschillen treft u aan in het onderzoek.

4 I&O Research en DSP-Groep 2023, ‘inventarisatie risicoanalyse integriteit bij kandidaat wethouders’ p. 45 en 46